

Inleiding

Tekstverwerking is lange tijd een hulpmiddel geweest, dat alleen professionals zich konden veroorloven. Dankzij goedkope, zeer krachtige microcomputers als de Spectrum en de beschikbaarheid van eerste klas software kunnen de particulier en de kleine zakenman nu ook van dit fantastische hulpmiddel gebruik maken. Het schrijven van een tekst m. b. v. een tekstverwerker biedt vele voordelen: het is niet alleen het gemak waarmee een foutloze tekst van professionele lay-out geproduceerd kan worden dat telt. Misschien nog veel belangrijker is het feit, dat u zich tijdens het intypen van de tekst geen zorgen hoeft te maken over de spelling, stijl of lay-out. Deze kunnen immers met zeer weinig inspanning achteraf verbeterd worden. Daardoor kan de gebruiker zich tijdens het intypen volledig concentreren op de hoofdzaak: het zo snel mogelijk vast leggen van zijn (geniale) invallen. Hoe sneller gemakkelijker u uw tekst kunt vast leggen, hoe vloeiender uw denkproces verloopt. Daardoor zult u met een tekstverwerker niet alleen een nettere tekst afleveren of tot een hogere productie komen, maar vaak ook een inhoudelijk betere tekst maken.

Iets over AACKOTEXT

Bij het ontwerp van AACKOTEXT heeft het gebruikersgemak voorop gestaan. Daardoor kan iedereen in zeer korte tijd met het programma leren omgaan. Niettemin bevat het een aantal geavanceerde functies, waardoor het de vergelijking met 5 of 10 keer duurdere tekstverwerkers voor 'grotere' computers goed kan doorstaan. AACKOTEXT is in PASCAL geschreven met machinetaal voor die programmadielen die de meeste geheugenruimte vragen. Het is zo compact, dat het mogelijk is meer dan 22000 karakters tekst in het geheugen op te slaan (6 tot 10 vel A4). Deze handleiding is met AACKOTEXT geschreven; hij hoefde niet in twee delen gesplitst te worden, want hij past moeiteloos in het geheugen.

Handleiding

U kunt AACKOTEXT eenvoudigweg laden met LOAD "". Als u met een 'echte' printer (dus een andere dan de ZX printer) wilt werken, zult u deze d. m. v. een 'Interface' op de Spectrum aan moeten sluiten. In het algemeen werken deze interfaces met behulp van een stukje software, dat eerst afzonderlijk geladen moet worden. AACKOTEXT zal in het algemeen werken in combinatie met interfaces, die het LPRINT commando kennen. Daarbij mag de interface software geen geneugenruimte in beslag nemen, die door AACKOTEXT gebruikt wordt. Dit lijkt moeilijker dan het is, aangezien voor vele interfaces de software in het printerbuffer wordt geladen. Voor gebruik met AACKOTEXT wordt in het bijzonder de KEMPSTON-interface aanbevolen.

Na laden AACKOTEXT interface-software het en van verschijnt er – ongeveer halverwege het scherm – een witte balk, die we de schrijflijn zullen noemen. Een pijltje op de balk – de cursor – geeft aan waar het ingetypte karakter zal verschijnen. Probeer het maar uit: u kunt onmiddellijk tekst intypen. Het is daarbij niet nodig om aan het eind van de regel de enter-toets in te drukken; woorden worden welliswaar op het scherm op onjuiste plaatsen afgebroken, maar dat gebeurt niet bij het afdrukken op papier.

Bovenaan het scherm verschijnt eveneens een witte balk: de statuslijn. Op de statuslijn geeft het programma enige informatie over de toestand van het systeem: TUSSEN staat voor tussenvoegen: als er JA achter staat wil dit zeggen dat elke volgende letter in de bestaande tekst wordt ingevoegd. De (eventueel) er achter staande tekst wordt dan steeds een positie opgeschoven. Als het systeem in de 'overstrike mode' verkeert (d. w. z. als er NEE achter TUSSEN staat) wordt elk nieuw karakter over een eventueel reeds aanwezig karakter 'getypt' (op het scherm, wel te verstaan). De volgende mededeling op de statuslijn is tijdens het intypen meestal niet van belang: als er JA staat achter UIT(vullen) betekent dit, dat de tekst bij het afdrukken zodanig wordt ingedeeld, dat er een rechte rechterkantlijn ontstaat. De R op de statuslijn geeft aan met welke REGEL van de tekst u bezig bent; u zult begrijpen dat de K u vertelt op welke kolom de cursor staat.

Basisbewerkingen

Als u het eerste stukje tekst heeft getypt, kunt u eens beginnen de basis-tekstverwerkingsfuncties uit te proberen. De DELETE-toets (te gebruiken met CAPS SHIFT) werkt zoals u dat in BASTC gewend bent: het karakter voor de cursor wordt uitgewist, de tekst erachter schuift een positie naar links. Met de cursortoetsen (toetsen 5 t/m 8 met CAPS SHIFT) kunt u de cursor precies daar plaatsen waar u hem wilt hebben. U kunt dan ter plekke karakters 'overschrijven' of uitwissen. Druk nu eens SYMBOL SHIFT en de I (van INSERT = tussenvoegen) tegelijkertijd in. Als u hierbij op de statuslijn let, ziet u het woordje NEE achter TUSSEN: veranderen in JA. Nu kunt u dus tekst tussenvoegen, simpelweg door deze in te typen op de plaats waar u hem hebenwilt. Als u in de af te drukken tekst op een nieuwe regel wilt overgaan, drukt u een keer op de ENTER-toets. Op het scherm ziet u dan boven de cursor een naar links gerichte pijl verschijnen; dit is het symbool voor overgaan op een nieuwe regel. Door ENTER meerdere malen in te drukken kunt u op het papier meerder regels overslaan.

Vetdrukken en onderlijnen

Als uw printer een spatie terugspringt ('backspacing' in goed Nederlands) op karaktercode 8, kunt u met AACKOTEXT vetdrukken en onderlijnen. Vetdrukken door voor en achter het vet te drukken tekstgedeelte een 'aapje' (SYMBOL SHIFT + 3) te plaatsen, onderlijnen door voor

en achter het tekstdeel een onderstreeplijntje (underscore) te plaatsen. Op het scherm ziet u dan respectievelijk een 'reverse video' V of een 'reverse video' hoofdletter O.

Als u ergens midden in de tekst iets hebt gewijzigd kunt u snel naar het einde van de tekst gaan door SYMBOL SHIFT + e in te drukken; CAPS SHIFT + 4 brengt u in een keer naar het begin van de tekst. Met alleen deze basisbewerkingen (wissen, tussenvoegen en 'overschrijven') kunt u uw teksten al veel sneller en gemakkelijker opmaken dan met een typemachine, als u tenminste enige eisen stelt aan het typewerk en lay-out.

Saven

Een van de voordelen een tekstverwerker is, dat van teksten op tape of disk bewaard kunnen worden, zodat u uw werk na een onderbreking op elk gewenst moment kunt voortzetten. Ook kunt u van reeds afgedrukte documenten een kopie op tape bewaren om later nieuwe (al dan niet gewijzigde) afdrukken te maken. Bij het SAVEn moet u er rekening mee houden, dat alleen de tekst boven de schrijflijn op tape geschreven wordt (als de hele inhoud van het tekstgeheugen werd 'geSAVED', zou u veelal hele pagina's vol spaties op tape schrijven, zodat het SAVEn en laden onnodig lang zou duren). Zorg dus altijd dat alle tekst, die u wilt SAVEn, boven de schrijflijn staat.

Als u SYMBOL SHIFT + S indrukt verschijnt de tekst: 'SAVEN..Naam?' op de statuslijn. De naam die u nu intypt, dient als bestandsnaam voor de tekst, die u op tape wilt schrijven. Het heeft geen zineen naam van meer dan acht karakters te gebruiken, want alleen de eerste acht worden gebruikt. Druk de ENTER-toets in als u de naam heeft ingetypt en de bekende boodschap 'Start tape, press any key' verschijnt. Als u een toets heeft ingedrukt begint het eigenlijke saven. Na enkele seconden verschijnt de boodschap opnieuw, waarna u nog een keer een toets moet indrukken. Na het SAVEn verschijnt de tekst, waarmee u bezig was weer op het scherm.

Laden

Het laden is even eenvoudig als het saven: druk SYMBOL SHIFT + D in en de boodschap: 'Laden..zeker weten?' verschijnt op de schrijflijn. Deze boodschap dient om u voor fouten te behoeden, want als het systeem eenmaal aan het laden is gaat de op dat moment in het geheugen aanwezige tekst verloren. Dat is dus zaak deze eerst een keer te saven, tenzij u al een kopie op tape heeft of u de ingetypte tekst toch wilt weggooien. Als u de vraag met 'n' beantwoordt, stopt de machine de voorbereidingen om te gaan laden en kunt u gewoon doorgaan met het bewerken van uw tekst. Als u inderdaad een tekst van tape wilt laden, antwoord u op de vraag met 'j' en typt de naam van het te laden tekstbestand in. Als u nu het juiste bandje in de cassette recorder heeft, moet het laden moeiteloos verlopen. Na het laden verschijnt de tekst op het scherm vanaf regel 2 (als het betreffende tekstbestand korter was dan de beschikbare geheugenruimte van 550 regels, kan er onder de zojuist geladen tekst nog een stuk van de oude tekst blijven staan; van deze eigenschap van AACKOTEXT kan gebruik gemaakt worden.

afdrukken

Voor we de noodzakelijke handgrepen voor het afdrukken behandelen. eerst wat algemeenheden: AACKOTEXT is geen 'what you see is what you get'-tekstverwerker, d. w. z. in het algemeen ziet u de tekst niet op het scherm zoals hij op het papier komt te staan. Van deze mogelijkheid is bij het ontwerp bewust afgezien, want op een 32-koloms scherm kun je nu eenmaal geen 80 kolommen tekst zichtbaar maken (het is mogelijk tot 64 kolommen te gaan, maar de letters zijn dan – zeker op een gewone TV – vrijwel niet meer leesbaar en je,

hebt nog steeds een beperkte print breedte). Een andere mogelijkheid was da tekst steeds links en rechts over het scherm laten scrollen, maar dit werkt zeer onplezierig omdat uzeiden een hele zin kunt overzien. Daarom laat AACKOTEXT u uw tekst in 32 kolommen op het scherm zien, maar tegelijkertijd bent u vrij om mel een paar simpele aanwijzingen le bepalen, in welke lay-out de tekst moet worden afgedrukt. Als u het programma opstart, is al een standaard lay-out 'ingebouwd' waarmee u zo kunt gaan printen: u krijgt dan een tekst van 70 kolommenbreed mel een rechte rechterkantlijn. Er wordt uitgegaan van A4 formaat papier (66 regels per vel) waarop maximaal 55 regels tekst wor en afgedrukt. Elk vel papier wordt genummerd met 1 als eerste nummer. Als linker marge wordt de ingebouwde marge van de printer aangehouden.

Als u over een 'echte' printer beschikt (b. v. een Seikosha met een Kempston interface) kunt u dus zonder veel omhaal de ingetypte tekst afdrukken. Dat doet u door CAPS SHIFT + 3 in te drukken. De machine drukt dan de boven de schrijflijn staande tekst af in het boven beschreven formaat.

Gevorderde tekstverwerking

Naast de basisfuncties, die op een karakter tegelijk werken, heeft AACKOTEXT een aantal functies, waarmee u hele blokken tekst kunt manipuleren. Zo kunt u blokken uitwissen of tussen voegen, verplaatsen of kopiëren. Ook is het mogelijk, stukken tekst uit meerdere tape-bestanden samen te voegen tot een document. Tenslotte kunt u van het 'ingebouwde' standaardformaat afwijken en uw eigen formaat definiëren.

Blok wissen

Om een blok te wissen gaat u als volgt te werk: u plaatst het hele blok onder de schrijflijn. Daarna drukt u CAPS SHIFT + 9 in. Nu verdwijnt de eerste regel van het blok onder de schrijflijn. Als u CAPS SHIFT + 9 herhaald indrukt of ingedrukt houdt, wist u moeiteloos hele blokken tekst uit. Als u hierbij slechts een gedeelte van een regel (i. h. a. de eerste of de laatste regel van een blok) wilt wissen, moet u eerst de te wissen tekst door het tussen voegen van spaties zodanig opschuiven, dat u alleen de door u bedoelde tekst wist.

Voorbeeld:

Stel, u wilt een tekst uitwissen vanaf de eerste nieuwe zin in de volgende regel:

'als eieren zo groot. De tuinman'

Plaats de cursor nu onder de 'D' van het woordje 'De' en voeg spaties tussen, tot de woorden: 'De tuinman' naar de volgende regel zijn verschoven. Nu kunt u vanaf de volgende regel beginnen te wissen (u kunt het te wissen gedeelte van een zin ook met 'DELETE' wissen i. p. v. het door te schuiven naar de volgende regel).

Blok tussen voegen

Als u op een normale schrijfmachine een omvangrijk document heeft uitgetypt en u ontdekt, dat u midden in de tekst nog een paragraaf vergeten hebt, kunt u alleen nog maar de hele tekst overtypen of 'knippen en plakken'. Met AACKOTEXT kunt u dit probleem veel gemakkelijker oplossen. U zou natuurlijk de tekst letter voor letter kunnen tussenvoegen, maar dat gaat nogal langzaam omdat iedere keer de gehele tekst achter de cursor een spatie opgeschoven moet worden. Een beter oplossing is, zoveel blanke regels tussen te voegen als u denkt nodig te hebben (of iets meer) en vervolgens in een keer het hele tekstblok in de

vrijgemaakte ruimte te typen. Daarna kunt u de verdere tekst weer 'naadloos' laten sluiten door de resterende blanco regels en/of spaties te wissen.

Blok verplaatsen/kopieren

Om een blok te verplaatsen of te kopiëren zijn twee handelingen nodig: eerst moet het blok naar de 'buffer' worden over gebracht (de buffer is een apart stuk geheugen, dat max. 150 regels tekst kan bevatten. De inhoud van de buffer wordt niet meegenomen bij save of afdrukken blijft bij laden intact). De in de buffer aanwezige tekst kan vervolgens op elke gewenste plaats op het hoofdbestand (de tekst die u op het scherm kunt zien) worden tussengevoegd.

Om een blok in de buffer te brengen doet u het volgende: u brengt de eerste regel van het blok onder de schrijflijn en drukt CAPS SHIFT + 1 in. U ziet dan de betreffende regel verdwijnen, net als bij 'regel wissen'. Het verschil is dat de regel nu niet onherroepelijk weg is, maar tijdelijk wordt bewaard in de buffer (u kunt op deze wijze ook regels wissen; u behoudt dan de mogelijkheid ze later weer in de tekst terug te plaatsen als u zich bedenkt). Door CAPS SHIFT + 1 ingedrukt te houden of herhaald in te drukken kunt u weer hele blokken tekst in de buffer opnemen. Als u op deze manier een blok 'uit de tekst heeft gelicht' kunt u het op twee manieren weer invoeren: als u SYMBOL SHIFT + y indrukt, worden de regels uit de buffer een voor een ingevoegd, maar de buffer zelf raakt niet leeg. Als de laatste regel uit de buffer is ingevoegd, klinkt een alarmtoon. Als u daarna door gaat, wordt de eerste regel weer ingevoegd enz. Dit noemen we kopiëren, omdat hetzelfde blok tekst zo meerder malen in het bestand geplaatst kan worden.

Drukt u daarentegen SYMBOL SHIFT + U in, dan kunt elk regel uit de buffer eenmaal invoegen; daarbij verdwijnt de regel uit de buffer. Op deze wijze kunt een blok tekst verplaatsen; daarna is de buffer leeg, zodat hij voor een ander stuk tekst gebruikt kan worden. Als u na enkele malen kopiëren de buffer leeg wilt maken, kunt u dat op deze wijze doen en daarna de ingevoegde regels wissen.

Afdrukformaat wijzigen

Zoals hiervoor reeds is vermeld, is het mogelijk van de standaard pagina-indeling (formaat) af te wijken. Als u CAPS SHIFT + 2 indrukt, vraagt het programma u eerst of u het formaat wilt wijzigen. Als u deze vraag met 'j' beantwoord heeft, moet u daarna de volgende reeks vragen beantwoorden:

- Linkermarge?; Geef een aantal op tussen 0 en de maximale printbreedte; dit getal geeft het aantal spaties aan, dat het systeem als linkermarge hanteert.
- Rechtermarge?; Het getal dat u hier opgeeft, moet uiteraard groter zijn dan het vorige.
- Vervolgens geeft u het aantal regels tekst per blad en de lengte van het blad in regels op (een vel A4 telt 66 regels).
- Tenslotte moet u opgeven of u pagina's wilt nummeren en welk nummer de eerste bladzijde krijgt.

Tekstbestanden samenvoegen

Als u uit verschillende tekstbestanden op tape stukken wilt samenvoegen, kunt u dat op verschillende manieren doen. Een tekstbestand omvat altijd alleen de tekst die boven de schrijflijn stond op het moment dat u het bestand op tape schreef. Als u datzelfde bestand weer laadt, zal het het geheugen slechts vullen tot dezelfde plaats (waar de schrijflijn stond). Tekst die tijdens het laden onder deze plaats aanwezig is blijft intact. Als u bijvoorbeeld een

bestand van 200 regels in het geheugen heeft en u laadt een bestand van 100 regels, zal het geheugen daarna een 'gemengd' bestand bevatten: de eerste 100 regels zijn het zojuist geladen bestand, de laatste 100 zijn de tweede helft van het bestand dat zich voor het laden in het geheugen bevond.

U kunt ook twee bestanden samenvoegen door de buffer te gebruiken; de inhoud van de buffer blijft namelijk tijdens het laden intact.

COMMANDO OVERZICHT

CAPS SHIFT +	0	: wis karakter
	1	: regel onder schrijflijn in buffer
	2	: afdrukformaat wiizigen
	3	: tekst boven schrijflijn afdrukken
	4	: terug naar begin van de tekst
	5	: cursor naar links
	6	: tekst een regel naar beneden
	7	: tekst een regel naar boven
	8	: cursor naar rechts
	9	: wis regelonder schrijflijn
SYMBOL SHIFT +	q	: uitvullen aan/uit
	e	: ga naar einde tekst
	y	: voeg regel uit buffer in (kopieren)
	u	: voeg regel uit buffer in (verplaats regel)
	i	: tussenvoegen (insert) aan/uit
	0	: onderlijnen aan/uit
	2	: vetdrukken aan/uit
	s	: save tekst boven de schrijflijn
	d	: laad tekst van tape

Belangrijke mededelingen:

Op het programma AACKOTEXT en op deze handleiding is het auteursrecht van toepassing. AACKOTEXT en de erbij behorende handleiding mogen niet worden herverkocht, uitgeleend, verhuurd of gekopieerd zonder voorafgaande toestemming van AACKOSOFT te Leiden. De maker en de uitgever van AACKOTEXT kunnen geen verantwoordelijkheid aanvaarden voor fouten of schade die direkt of indirekt het gevolg zijn van het gebruik van AACKOTEXT of deze handleiding. De uitgever behoudt zich het recht voor om zonder dat daar verplichtingen uit voortvloeien het produkt te wijzigen.

© AACKOSOFT
Leiden, april 1984